

418. A lélek-menyasszony egészen Istennél van, Vele egyé lett, belemerült isteni Urába
A lelki házasság imája Clairvaux-i Szent Bernát tanításában, I.

Imádkozzuk a 144. számú éneket:

*Édes Jézus, én szerelmem, ó mily nagyon szeretlek,
Te vagy kincsem és mindenem, hű szívembe elrejtlek.
Jöjj el, jöjj el, siess már, Jézus, szívem Téged vár!*

Miután az átalakító egyesülés imája témában Keresztes Szent Jánosnál eljutottunk *A szellemi páros ének* 35. versszakáig, térjünk most át Clairvaux-i Szent Bernát tanítására!

Aquinói Szent Tamás is és Keresztes Szent János is hivatkoznak arra, hogy tanulmányozták Clairvaux-i Szent Bernát tanait. Keresztes Szent János például „A szeretet lépcsőjének tíz foka” címmel dolgozta fel Szent Bernát tanítását (vö. 150-151. sz. imaóra).

Szent Bernát a *De diligendo Deo*, vagyis az *Isten szeretetéről* című értekezésében a **szeretet négy fokozatáról** így ír:

1. Az első: amikor az ember önmagát saját maga miatt szereti.
2. A második fokozat, amikor az ember önmaga, tehát emberi mivolta miatt szereti Istent.
3. A harmadik fokozatban Istent Isten miatt szereti.
4. Végül a negyedik fokozatban önmagát is Isten miatt szereti.

I. Az ember önmagát is Isten miatt szereti – Szent Bernát a szeretet 4. fokozatáról

1. „**Boldog az az ember**, aki kiérdemli, hogy a negyedik fokozatig eljusson, mert eszerint az ember önmagát is csak Istenért szereti. Amikor **a lélek** megtapasztalja azt a szeretetet, amelyben **az isteni szeretettől megrészegül, önmagáról megfélelkezik**, elveszik önmaga számára, **egészen közel megy Istenhez, hozzátapad, Vele egy lélek** (1 Kor 6, 17) lesz, és így szól: *Testem és szívem elenyészik, sziklám és örökrészem örökké Isten marad* (Zsolt 72, 26). Boldognak és szentnek mondom azt, – ha ugyan **előfordult** – akinek ez még halandó életében osztályrésze lehetett, még ha egészen ritkán is, vagy akárcsak egyszer, és az is csak **alig egy múlt pillanatra. Mennyei**, és nem földi **kapcsolat** jele, **ha magadat valami módon elveszíted**, mintha nem léteznél, magadat egyáltalán nem érzed, önmagadból kiüresedsz, és teljesen **megsemmisülsz**. – Ha a halandók világából közben egyetlen pillanatra el is tudsz oda jutni, akkor persze **azonnal körülvesz ennek a »gonosz« világnak az irigysége**. Megzavar a napi gond, a halálra szánt test terhe, az érzékek nyugtalanítanak, és visszahív a földi szeretet. Mindez arra kényszerít, hogy térj vissza önmagadhoz, süllyedj vissza önmagadba, és nyomorúságodban így kiáltozz: *Uram, erőszakot szenvedek, segíts rajtam!* (Iz 38, 11). Mondd azt is: *Ó, én boldogtalan ember, ki vált meg a halálra szánt testtől?* (Róm 7, 24)”. (*De diligendo Deo, Az Isten szeretetéről*, 27).

2. Megállapíthatjuk tehát, hogy a szeretet negyedik fokán **a lélek szeretete milyen csodálatos!** Megszűnik benne mindaz, ami emberi, ugyanis **már egészen isteni lett**. Isten hegyén érzi magát a lélek, és a földi élet nehéz neki. Valóban Istennél van, **Vele egyé vált**, egy lélekké. Elfelejtí, hogy kicsoda és micsoda is ő, hiszen olyan látogatást él meg, amelyet csak a boldog és szent lelkek kapnak ajándéku. Nem földi tapasztalat vagy érzés ez, hanem **mennyei élet!**

De **csak nagyon rövid ideig tart.** A pillanat múlásával tovatűnik. Mihelyt belemerül ebbe az isteni szeretetbe a lélek, mindaz, ami ebben a halandó földi életben körülötte van, most hangoskodni és követelődni kezd. A lélek nem tud mást tenni ilyenkor, mint csak jajgat fájdalmában.

3. A léleknek ezt az állapotát – amelyben **önmagának szinte meghal** – így írja le Szent Bernát: „A Szentírás mondja: *Isten mindent önmaga miatt teremtett* (vö. Jób 12, 9). Ebből következik, hogy **teremtésük igyekezzék magát a Teremtőhöz alakítani, és Vele érzésben is eggyé válni.** Ezért szükséges, hogy mi is ugyanabba a szeretetbe lépjünk át, hogy amint Isten mindent önmaga miatt akart, úgy mi is, **sem magunkat, sem mást ne akarjunk másért, hanem** ahogyan méltányos: **Csak Őérette, egyedül az Ő akarata miatt, és sohase keressük saját gyönyörűségünket!** Ne a test bármennyire is féken tartott örömei vagy a sorstól kapott boldogság gyönyörködtesen, hanem inkább az, hogy **rólunk és bennünk az Ő akarata teljesedjék be!** Ezt mindennap imádságban is kérjük, amikor azt mondjuk: *Mi Atyánk, legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is!* (Mt 6, 10).

4. Ó szent és tiszta szeretet! Ó boldogító és édes érzésvilág! Tiszta és megtisztított szándéka az akaratnak, amely annyira ki van tisztítva, és annyira foltnélküli, hogy benne a sajátjából már semmi sem marad, és amely annál édesebb, és kellemesebb, minél inkább egészen isteni az, amit érzünk. Így mintegy **istenivé lesz az ember.** Tehát ha ilyen isteni érintés ér bennünket, az istenivé tesz minket. **Ha egy csepp vizet borba öntünk, az egészen elveszni látszik,** hiszen fölveszi a bor ízét is, meg a színét is. A tüzes és izzó vas a tűzhöz lesz egészen hasonló, levetve korábbi formáját. És ahogyan a nap fénye által beragyogott levegő ugyanolyan csillogó fényű lesz, annyira, hogy szinte már nem is megvilágítottnak, hanem magának a világosságnak látjuk. Éppen így **a szentekben** valami kimondhatatlan módon és szükségképpen **minden emberi indulat önmagától szétbomlik, és teljesen átömlik Isten akaratába.** Különbözik hogyan lesz *Isten minden mindenben* (1 Kor 15, 28), ha az emberből valami is megmarad az emberben? Megmarad ugyan állaga, vagyis emberi lényege, de más formában és más képességben. Mikor történik ez meg? Ki látja ezt? Ki birtokolhatja ezt? *Mikor mehetek már, hogy lássam Isten arcát?* (Zsolt 41, 3). Uram, Istenem, **Te azt sugallod a szívembe: Keresd tekintetemet!** Ezt válaszolom: *Uram, a Te arcodat akarom keresni!* (Zsolt 26, 8). Uram, Te úgy gondold, hogy én **meqlátom a Te szent templomodat?**” (*De diligendo Deo, Az Isten szeretetéről,* 28).

II. Hogyan magyarázza Szent Bernát a lélek Istenbe alakulását?

1. „Nem Isten változik, hanem **a lélek igyekszik Istenhez alakulni, Vele eggyé válni!**

Ezt a lelket nem gyönyörködteti már semmi más, csak az Isten akarata! **Egy vágya van** csupán: az történjék, **amit Isten akar! Szent, tiszta, édes, boldogságos szeretet ez! Isteni érintés,** isteni illetés, amely mivel **áthatja a lelkünket, istenivé tesz minket!** Ó, milyen is lehet az, amikor Isten szeretete egészen átalakít minket, amikor megsemmisíti mindazt, ami bennünk a sajátunk?

Mindezt nem lehet szóval kifejezni, megérteni is alig-alig tudjuk. Hiszen **a szavak mögött ott ég az Istent mindig hívogató vágy. A menekülés az evilági élet szennyétől,** illetve olyan életkörülmények keresése él a lélek-menyasszonyban, amely a mennyei élethez hasonló életet tesz lehetővé számára.”

Ez az Isten szándéka. Ilyen az Isten jósága. Ilyen **a mi isteni Napunk,** amely **mindenkit napsugárrá tesz, aki Őt befogadja!** Ilyenné válik minden lélek, amely vágyával és szeretetével

megtisztultan lép Isten elé. Menyasszony lesz, „leleményes menyasszony, aki éber a Vőlegény ösvényeinek vigyázásában, hogy el ne tűnjék előle, amikor nagy sietséggel hozzá akar jönni. Semmi módon nem lehet előre megtudni, és sohasem lehet tudni, hogy mikor van közel, és mikor van jelen. Így azután **megérdemli, hogy** ne csak irgalmasan tekintsen reá, hanem **az isteni szeretet szavával és az örömeivel árássa el, és örvendezve örüljön** a lélek-menyasszony, mert az isteni Vőlegény hangját hallhatja.” (*Énekek énekéről szóló 57. beszéd, 10*).

2. A lélek-menyasszony másik élménye: **Isten** maga az, Aki **neki ajándékozza magát**.

Az, amit Szent Pál apostol írt a korintusi levélben, itt egészen igazzá válik. Az Apostol így szólt: *Aki az Úrral egyesül, egy lélek Vele* (1 Kor 6, 17). Minden Isten felé törekvő léleknek óhaja, célja és feladata ez. Az egészen Istennek adott élet már itt a földön a föld fölé akar emelkedni. Még a földön jár, de **az ég felé siet**. Ez az élet valóban olyan, ahogyan Clairvaux-i Szent Bernát sokszor mondja róla: szinte már mennyei élet.

Szent Bernát ezért **szeretné közvetlenül az isteni Vőlegényt hallani**. Azért kéri, hogy „ne a próféták beszéljenek hozzá, hanem maga, az isteni Jegyes, Akiról azok beszéltek, **Ő szóljon hozzám! Ő csókoljon meg ajkának csókjával!** Már ne bennük vagy általuk beszéljen hozzám, mert sötét a víz az ég felhőiben, hanem az isteni Vőlegény, Ő maga csókoljon meg *ajkának csókjával*, Akinek kedves jelenléte, és csodálatosan áradó tanítása *az örök életre szokellő vízforrás lesz benne* (Jn 4, 14). Ha arra méltat, hogy *szája csókjával* csókol meg, nemde abból ömlik át belém a kegyelem gazdagsága, akit úgy *kent fel* a Mennyei Atya *az öröm olajával*, tudniillik a Szentlélekkel, mint senki mást *a társai közül?* (Zsolt 44, 8). **Az Ő élő és hatékony szava csók lesz nekem**. Nem az ajkak egyesülése ugyan, amely nemegyszer csak színleli a lelkek belső békéjét, hanem sokkal inkább az öröm belém árasztása, titkok kinyilvánítása, **a mennyei fény és a megvilágosodott lélek valami csodálatos, merész egybekapcsolódása**. Hiszen, *aki az Úrral egyesül, egy lélek Vele* (1 Kor 6, 17). Nincsenek vízióim és álomlátásaim, nem is érdemlem meg, nem akarok képeket és megfejtésre váró titkokat, sőt még az angyalok látását sem tartom sokra. Mert szép, sokkal szebb az én Jézusom mindezeknél! Nem kérek tehát mást, sem angyalt, sem embert, csak azt kérem isteni Vőlegényemtől: *Csókoljon meg ajkának csókjával!*” (*Énekek énekéről szóló 2. beszéd, 2*).

Isten látogatásának hatása **az egység**. Ez az egyesülés egyre jobban sürgeti a lélek-menyasszonyt, aki most már elmondhatja: **megtaláltam „az én Jézusomat”, Aki mindent felülmúl**, és Akinek csókja valóban megadja a lélek egyesülését Istennel!

3. **A lélek elvész Istenben**

Az *Énekek énekének* magyarázatában a harmadik csókról, vagyis az ajkak csókjáról így beszél Szent Bernát:

„*Csókoljon meg* – mondja – *ajkának csókjával!* (Én 1, 2). Ki mondja ezt? A lélek-menyasszony. Kicsoda ő? Az Istenre szomjazó lélek. Néhány különböző lelki magatartással próbálok rávilágítani arra, hogy mi illik a menyasszonyhoz:

A **szolga fél** ura tekintetétől.

A **béres** valamit **remél** az úr kezétől.

A **tanítvány** figyelmesen **hallgatja** a mestert.

A **fiú tiszteli** az atyját.

Aki azonban **csókot kér, az szeret**. A szeretet érzülete messze kiemelkedik a természet adományai közül, különösen azért, mert **elvezet** bennünket a szeretet eredő okához, **Istenhez!**” (*Énekek énekéről szóló 7. beszéd, 2*).

A találkozás mind bensőségesebb lesz. Az Istenre szomjazó lélek már nem is tudja, mit mondjon. Szomjas, szeretete égeti, szeretne elveszni isteni Szerelmesében. Ezért szól így: *Csókoljon meg ajkának csókjával!*

Azok, akik a lelki élet útján már előbbre jutottak, akik hivatást kaptak a szemlélődésre, egyre szebben és egyre tisztábban élnek. **A tiszta lelket látogatásával jutalmazza meg Isten.** Látogatása megérinti, vagy ahogyan az *Énekek éneke* mondja: *Megigézi*, lelke mélyén megremegteti azt, akit erre a kegyelemre kiválasztott (vö. Én 6, 5). Egyszer a Vőlegény alakjában érkezik meg, máskor pedig mint Isten Igéje jelenik meg. **A látogatás útja a lélekben kiépülő alázatosság, a vágyakozás és a lelket a teremtett dolgok fölé emelő hit.** Mindez **a szeretetet mélyíti, és erőssé teszi.**

Erre Isten szeretetével és kedveskedésével válaszol. A lelket a tapasztalati dolgok fölé emeli, és sajátos módon átalakítja. **Ez az átalakító egyesülés.** Isten látogatásának eredménye az, hogy a lélek megváltozik, azaz **Istenben eltűnik.** A látogatás közvetlen eredménye, hogy boldog az, akit Isten érint, akit Isten látogat, mert útja biztonságos. **Nem tud mást tenni, nem tud másra gondolni, mint a látogatásra, amelyben ezt az isteni Látogatót feledhetetlen szépségben, szeretetreméltóságban, a lelket betöltő isteni jóságban látja.**

De ha a lélek ebben a boldogságban felkészült is, ha bármilyen mély áhítat élt is benne, bármennyire is serényen dolgozott tisztulásán, és éberén várta az isteni Látogatót, mégis mindenekelőtt fájdalmasan érzi, hogy mérhetetlen a távolság saját maga és Isten között. Egészen átadta magát Istennek, de amikor Isten felemeli őt a maga szent hegyére, idegennek érzi már a földi életet. Sohasem fárad bele a virrasztásba. **Az isteni látogatás kegyelme mindig jobban egyesíti őt Istennel.** Az ember elfelejti, hogy ki ő. Elveszik, és szinte megsemmisül a nagy titokban. Szent Bernát úgy mondja: „**Félelmetes titok** Isten látogatása, mégis **minden látogatásban Istennek a megtestesülésben önmagát megalázó közelsége ismétlődik meg.** A lélek számára a látogatásban közeledő isteni Vőlegény olyan, mint üdítő, csörgedező forrás, amikor annak **életadó vize betölti.**”

Ez az isteni látogatás kimondhatatlan boldogság, és ugyanakkor nagyon nagy fájdalom is. A lélek nagyon sokat kapott. Jézussal találkozott. Ahogyan Szent Bernát mondja: „**Az én Jézusommal talákoztam.**” Olyan **kitüntetés** ez, amit az emberi természet alig tud elviselni. Ez a látogatás **édességes pihenés**, szelíd nyugalom a szeretet párnáján, puha, meleg érzés, a könnyörülő Isten szívének jósága, a lelket elárasztó vigasztalás és gyengédség. **A lélek öröme határtalan**, kívülre már más öröme nincs, és **semmi más nem gyönyörködteti**, csak a szemlélődés mérhetetlen kegyelme!

Isten mindent felülmúló kedveskedése a lelket felemeli, és ugyanakkor mélységes, alázatos **áhítatba meríti.** Az isteni Jóság úgy öleli át teremtményét, hogy ez az ölelés a léleknek teljes kiengesztelődést, **megtisztulást ad.**

4. A lélek szenvedése

Isten látogatásában az öröm és boldogság mellett megjelenik a lélek szenvedése is. A nagy kegyelem és a nagy szeretet mind tágasabbá tette a lelket. **A lélek mindig többet akar, és nem tud belenyugodni abba, hogy ez az isteni látogatás nem tarthat sokáig nála,** hiszen tudja, hogy nem várhat többet, **nem érdemel többet.** Határtalan **öröme így válik mélységes fájdalommá.**

Az isteni látogatás az emberi értelem számára minden mozzanatában felfoghatatlan. **Amikor Isten úgy akarja, akkor megérinti a lelket,** megéreztetni a lélekkel, hogy vele van. Kikutathatatlan mélységeket tár fel előtte. Isteni érintésében a szeretetnek mindeddig ismeretlen, új érzései töltik el a lelket. Új távlat nyílik meg előtte, a Bölcsesség megmutatja neki legmélyebb titkait. A lélek megsejti léte titokzatos gazdagságát, kimeríthetetlen mélységét. Az őt

meglátogató **Isten olyan, mint a tűz.** Érkezése a szív szeretetét lángra lobbantja. Nem pusztít, mint a földi tűz, hanem **életet ad.** Isten tüze a teremtményben szinte önmagát valósítja meg. **Így látogat az örök Ige, az isteni Vőlegény, az Atya Igéje,** Néha vele jön **az Ige Atyja is,** és betér hozzá **a Szentlélek is. Megtisztítja, és a szeretete tüzét még jobban felszítja.** A látogató Isten a szeretett lelket néha annyira egyesíti magával, hogy a lélek azután nagy hévvel és odaadással indul apostoli munkájára.

Isten látogatása komoly, igaz valóság, a szerető lélek számára belső, nagy megtapasztalás, mert ebben a látogatásban Isten szeretetét, vagyis **életének legnagyobb titkát érzi meg a lélek!**

Összefoglalás:

Isten közeledik a lélek felé, látogatásával újra meg újra megajándékozza. Érkezése olyan, hogy a szeretett lélek **nem tud másra gondolni,** csak arra, hogy isteni Vőlegénye itt marad. Számára nagy sodrás, nagy lendület ez az isteni érkezés. Földi ember és földi értelem számára **beláthatatlan és felfoghatatlan titok ez.** A lélek ilyenkor **nem lát és nem hall, csak érzi Vőlegénye szeretetét** és melegszik ebben a szeretetben.

Ez **az isteni Látogató mindig más alakban érkezik.** Néha úgy közeledik, mint **orvos,** aki gyógyítja a beteget. Máskor **útitársként** csatlakozik a lélekhez, majd – ki tudja, honnan? – váratlanul érkezik. Néha mint **király,** legtöbbször mint **Vőlegény zárja a szeretetébe a lelket.** Sokszor mint **házigazda** fogadja kedvesét.

Isten érkezése mintegy **öntudatra ébreszti a lelket:** Vakító fényében meglátja, hogy ő milyen méltatlan erre az isteni közeledésre. Remegve kérdezi: **Hogyan merem én, bűnös ember a végtelen Szentséget szeretni?** Az a világosság, amelyet itt kap, adja meg a választ: **Bátran szerethetem, mert én szeretett lény vagyok, mert szeret engem az Isten!** (*De diligendo Deo, Az Isten szeretetéről, 27*).

Nagy élmény és fájdalom a lelkeknek, akiket így megérintett Isten, és érzik, tapasztalják jelenlétét, de azt is tudják, hogy **Őt tartóztatni nem lehet.** Isten sokszor érkezik, és érkezését **a lélek önmaga váratlan és mélyreható változásában** érzi meg. Ez a változás jelenti a bűnök és vétkek távozását, de jelent nagy átalakulást a lélek érényeinek életében is. Csodának érzi a lélek azt, ami benne történik: **a nagyság, a szépség, a tisztaság, a szentség csodájának, szeretetének kimondhatatlan változása** azonban **legtöbbször minden mást eltakar.**

Sokszor azt is érzi a lélek, hogy **Isten eltávozik.** Ennek a távozásnak a jelei: a lélek tompa lesz, az éltető tűz elszáll belőle, mintha kihűlné. De **a látogatás emléke** mélyen él benne, és hűségesen őrzi. Az isteni látogatás örök és elfogyhatatlan vágyódásként **élteti a lelket,** buzdítja, gazdagítja és tökéletesíti. Szívében pedig él az epekedő vágyakozás: „Térj vissza, Szerelmesem, Istenem!”

Nagy titok Isten látogatásában, Isten érintésében: az a Vőlegény, Aki jelen volt, immár eltávozik. A lélek tudja, hogy **az isteni Vőlegény jön és megy.** Érzi, hogy óriási változás ez. A jelenvalóság vigasztalás, édesség, boldogság, pihenés. A távozás pedig fájdalom, elszegényesedés, fájó vágyakozás.

Szent Bernát ezt így mondja: **Isten mindig és mindenütt létezik. Ő nem változik. Ő mindig jelen van.** A lélek kérdezi: Honnan jön? Mikor jön? Mikor megy? Hova megy? A válasz nagyon egyszerű: Nem tudom. Nem érzéseimen át jön. Amikor akar, eltűnik az én isteni Vőlegényem. De **a lélek-menyasszony érzi a kegyelmi gazdagodást, érényeinek erősödését; hitének, reményének egész biztonságát, önmaga teljes megváltozását, önátadottságát, a**

szeretetet, amely nem engedi, hogy Vőlegényétől, Istentől elszakadjon! (Naszályi Emil: *Csúcsok és szakadékok*, 367-373. oldal).

Clairvaux-i Szent Bernát – akit a **mézajkú doktor**-nak mondanak, mert olyan szépen, olyan édesen tudott beszélni Istenről, – a misztika útjainak az avatott ismerője. Ezeket a **tanításokat** az *Énekek éneke* szentírási könyvről **szertetestestvéreinek mondta el**. Leírták, és kinyomtatták, így üzenete hozzánk is eljutott. Az Egyház szentté avatta őt, vagyis hivatalosan kinyilvánította, hogy Bernát olyan valaki, aki **hitelesen megélte az Istennel való szeretetkapcsolatot, és ezt gyümölcsöztette az embertestvérek iránt való szeretésben is**. Egyrészt nagyon jó, hogy vannak ilyen autentikus tanítások olyan élményekről, amelyet Isten akar ajándékozni az Ő választott menyasszonyának. Másrészt pedig boldogság, hogy vannak ilyen szent testvéreink, akiktől tanulhatunk. Ők előttünk jártak a mennyország felé vezető úton. Nemcsak ismerik az odavezető ösvényt, a *szűk* és meredek *ösvényt* (vö. Mt 7, 13), hanem **mutatják az utat**, hogy a nyomukban járók ne tévelyedjenek mellékösvényekre, és **biztonságosan célba érkezenek!**

A **szentek** olyan keresztény testvéreink, akikről az Egyház hivatalosan kinyilvánítja, hogy ők már a mennyországban vannak, vagyis **Istenben és Istennel élnek örökre**. Nemcsak itt a földi tájakon elhangzott tanításaikkal és jó példájukkal segítenek nekünk, hanem a mennyországból, a szentek közösségében is pártfogolnak minket.

A Katolikus Egyházban nem véletlenül **kérjük a szentek közbenjárását!** Az Anyaszentegyház azon tagjai, akik már eljutottak az Istennel való végleges szeretetközösségbe, Istenen keresztül látnak, tehát **ismernek minket, és szeretnek, vagyis jót akarnak nekünk**. Kérjük bátran az ő segítségüket! Kövessük azt, amit ők tanítottak, illetve most is nyújtanak nekünk, hiszen ők már az Istennel való végleges együttlét állapotában vannak.

Az átalakító egyesülés imaállapotában itt a földön a lélek-menyasszony azonban még csak időnként tudja megélni a bensőséges együttlétet Istennel, isteni Látogatója érkezését, és az isteni Urába való belemérülés élményét, és senyved, amikor Vőlegényét oly távolinak találja. A távolságnak ez a gyötrelme azonban még jobban szítja szívében a vágyakozást: „Mikor jössz el újra? Mikor ajándékozol meg még jobban a szeretetteddel?”

A vágyakozás fájdalmas pillanataiban azonban erőt ad isteni Ura vallomása, Aki azt mondja neki:

Hitvesem, te most már tudod, hogy' szeretlek én!

A választott lélek pedig boldog örömmel így énekel:

Én Uram, szeress még jobban engem szüntelen!